

" Waterkwaliteit en visbestand in de Antwerpse Dokken en het Schelde-Rijnkanaal anno 2020 "

1. Inleiding

In het noordwesten van de provincie Antwerpen liggen de “Antwerpse Dokken” (ten noorden van de stad Antwerpen) en aansluitend het Schelde-Rijnkanaal (gemeenten Berendrecht en Zandvliet) dat via Nederland naar de Oosterschelde vloeit .

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De gegevens van het jaar 2019 zijn nog niet volledig, waardoor 2018 als de laatste toestand weergegeven wordt.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: stikstof, fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van de Antwerpse Dokken en het Schelde-Rijnkanaal is ontoereikend in 2015 en matig in 2018.

De totale biologische waterkwaliteit voor 2015 en 2018 is ontoereikend.

b) Toekomstperspectieven

Bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 wordt opnieuw gewerkt met een gebiedsgerichte prioritering.

Voor elk waterlichaam zal de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) bepalen hoe groot de doelafstand nog is, welke acties er nog genomen moeten of kunnen worden om die doelafstand te overbruggen en of het haalbaar en betaalbaar is om alle acties nog voor 2027 te implementeren. Voor de waterlichamen waarvoor geconcludeerd wordt dat dit niet haalbaar of betaalbaar is, zullen in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 aangepaste, tussentijdse doelstellingen gemotiveerd worden.

De stroomgebiedbeheerplannen zullen naast generieke beleidsmaatregelen ook gerichte actieprogramma's bevatten om de noodzakelijke verbetering van de waterdoelstellingen te kunnen realiseren.

De CIW zal de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 afwerken tegen juni 2020. Het openbaar onderzoek start in september 2020.

Voor het waterlichaam "Antwerpse Havendokken + Schelde-Rijnverbinding" is de inschatting op basis van de voorbije evolutie dat de ecologische toestand niet goed zal zijn in 2027, maar met potentieel voor sterke vooruitgang.

3. Afvissingen

a) Afvissingen in de Antwerpse Dokken in 2000 en 2001

De Antwerpse Dokken werden bemonsterd in het kader van het polluentenmeetnet in 2000. De dokken werden op twee locaties bemonsterd namelijk aan de Van Cauwelaertsluis, ter hoogte van de Kruisschransbrug en aan Kanaaldok B2. Op elke locatie werden er twee schietfuiken geplaatst op 3 oktober 2000 en deze werden gelicht op 4 oktober 2000.

In totaal werden er in de dokken 8 vissoorten gevangen.

Ter hoogte van de Kruisschransbrug werden 7 vissoorten gevangen namelijk : paling, baars, snoekbaars, blankvoorn, schol, zeebaars en koornaarvis.

Op de locatie gelegen in het Kanaaldok B2, werden paling, baars, snoekbaars, schol, zeebaars en dunlipharder gevangen .

Al deze soorten komen ook voor op de Zeeschelde (Maes et al., 2004). Paling werd het meest gevangen en vertegenwoordigde ook de grootste biomassa, op de voet gevolgd door blankvoorn.

De dokken zijn dus watersystemen die naast zoetwatervissoorten ook heel wat brakwater- en zeevissoorten herbergen. Deze soorten kunnen via de Zeeschelde de dokken bereiken. Deze watersystemen zijn niet makkelijk te bemonsteren en vormen mede daarom ook geen meetpunten in het meetnet. Wel zijn de dokken tijdens de maanden juli en augustus 2001 bemonsterd door de KU Leuven (Laboratorium voor Aquatische Ecologie) in opdracht van het Antwerpse Havenbedrijf. Via kieuwnetten werd door de betrokken onderzoekers vis bemonsterd op een vijftal verschillende plaatsen, verspreid over de dokken van rechteroever. Brasem, kolblei en snoekbaars waren de voornaamste soorten in de netten, maar ook enkele mariene vissoorten, zoals haring en zeebaars, kunnen het licht brakke water verdragen. Algemeen werd geconcludeerd dat het visbestand beter ontwikkeld was op plaatsen waar de twee kanalen toekomen in de dokken (Schelde-Rijnverbinding en Albertkanaal), dan op staalnamestations gesitueerd in doodlopende dokken, zoals het Vierde Havendok. Een rapport (Ercken et al., 2001) over de resultaten van dit onderzoek, kan bij de opdrachtgever worden opgevraagd.

Het toenmalig Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer of een andere instelling beschikten toen niet over visstandgegevens van het Schelde-Rijnkanaal.

b) Afvissing in de Antwerpse Dokken in 2010

De Antwerpse Dokken werden éénmalig afgevisst in 2010 in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De visbiomassa in de dokken op de rechter Scheldeoever werd geschat op 52 kg/ha en op 83 kg/ha in de dokken op de linker Scheldeoever.

c) Afvissingen in het Schelde-Rijnkanaal in 2014 en 2019

In opdracht van het ANB werd het Schelde-Rijnkanaal afgevisst in 2019. De lengte van het kanaal op Vlaams grondgebied bedraagt 5 km en er worden geen aparte stuwpanden onderscheiden. Er is wel een kanaalverbreding. In 2019 werd de omvang van de visbiomassa geschat op 4,8 kg/ha en 700 stuks/ha. Het visbestand in het hoofdkanaal was kleiner in omvang dan in de kanaalverbreding.

In 2014 werd de omvang van de visbiomassa in het Schelde-Rijnkanaal geschat op 4,0 kg/ha en 845 stuks/ha. De visbestanden in het hoofdkanaal en de kanaalverbreding waren vergelijkbaar qua omvang.

VERBEIREN Marc

maart 2020

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2020-2021 , vraag nr. 406 van 21 februari 2020 } .